

17 GRUVFÖRRÄTTNING

17.1 ALLMÄNT	3
17.1.1 Tillämpade bestämmelser	3
17.2 FÖRRÄTTNINGENS ANHÄNGIGBLIVANDE.....	3
17.2.1 Allmänt om förrättningens anhängigblivande.....	3
17.2.2 Anhängigblivande av en förrättning som baserar sig på gruvtillstånd och gruvområdesinlösningstillstånd	4
17.2.3 Anhängigblivande av en förrättning som baserar sig på ansökan	4
17.2.4 Meddelande om förrättningsförordnande och förrättningsingenjör till gruvmyndigheten och innehavaren av gruvtillstånd	5
17.2.5 Anteckningar i lagfarts- och inteckningsregistret	5
17.3 INLÖSNINGSKOMMISSIONEN.....	5
17.3.1 Sammansättning.....	5
17.3.2 Sakkunniga	5
17.4 SAKÄGARE.....	6
17.4.1 Egentliga sakägare	6
17.4.2 Ombud eller biträde	6
17.4.3 Rättshjälp	6
17.5 FÖRRÄTTNINGSFÖRFARANDE.....	6
17.5.1 Allmänt	6
17.5.2 Sammanträden och protokoll	6
17.5.3 Förrättningskarta	6
17.5.4 Tillkännagivande och utdrag.....	6
17.5.5 Fastställande av objektet	7
17.5.6 Fastighetsägarens inlösningsyrkande.....	7
17.5.7 Besittningstagande	8
17.5.7.1 Tidpunkten för besittningstagande	8
17.5.7.2 Uppskjutning av besittningstagande	8
17.5.7.3 Tillträdessyn.....	8
17.5.7.4 Utpålning vid tillträde.....	9
17.5.7.5 Tillträdesförteckning	9
17.5.7.6 Syn utanför området som tas i besittning	9
17.5.7.7 Förskottsersättningar	9
17.5.8 Biförrättningar	9
17.5.8.1 Rågång.....	9
17.5.8.2 Regleringar av enskilda vägar	9
17.5.8.3 Ägoregleringar	10
17.5.9 Ersättningar och värdering av dem	11
17.5.9.1 Ersättningssituationer	11
17.5.9.2 Ersättning för inlösningsområde.....	11
17.5.9.3 Ersättningar för ägoreglering (92 § i GruvL)	12
17.5.9.4 Efterskottsersättning i anslutning till inlösningsområde (97 § i GruvL)	12
17.5.9.5 Ersättning för biprodukter (101 § i GruvL).....	12
17.5.9.6 Ersättning vid gruvförrättning för skador och olägenheter på malmletningsområdet, prospekteringsområdet och guldvaskningsområdet (103 § i GruvL).....	12
17.5.9.7 Handläggning av ett tvistemål som berör ersättning för malmletningstillstånd, brytningstillstånd eller guldvaskningstillstånd vid gruvförrättning (99 §, 100 § och 102 § i GruvL)	13

17.5.9.8	Ersättning för underhållskostnader för byggnader och konstruktioner (151 § i GruvL).....	14
17.5.9.9	Utgångspunkter för bestämmande av ersättning.....	14
17.5.9.10	Ersättningsslag	14
17.5.9.11	Värdering av egendom.....	15
17.5.9.12	Bestämmande av ersättning	15
17.5.9.13	Ersättningens rättsverkningar	15
17.5.9.14	Handlingar som ska upprättas över ersättningarna.....	15
17.5.9.15	Andra ersättningsärenden som är typiska för gruvförrättningar.....	15
17.5.9.16	Beskattning av ersättningar.....	16
17.5.10	Förrättningskostnader.....	16
17.5.11	Utdrag och kopior till sakägarna	16
17.5.12	Sökande av ändring	17
17.5.13	Registrering av förrättningen.....	17
17.6	ANNAT.....	17
17.6.1	Upphörande av rättigheter.....	17
17.6.2	Bildande av inlösningsenheter.....	17
17.6.3	Att ge förhandsuppgifter om ersättningar.....	17
17.6.4	Sakägares rättigheter och skyldigheter	17
17.6.5	Gruv tillståndsinnehavarens rättigheter och skyldigheter	18

17 GRUVFÖRRÄTTNING

17.1 ALLMÄNT

Gruvförrättningen är en förrättning enligt gruvlagen (621/2011). Den förrättning som motsvarar den i upphävda gruvlagen (503/1965) var inmutningsförrättning. I denna anvisning behandlas endast gruvförrättningar enligt den nya gruvlagen (621/2011).

En gruvförrättning blir i allmänhet anhängig med stöd av ett gruvtillstånd som beviljas av gruvmyndigheten (TUKES) och ett gruvområdesinlösningstillstånd som beviljas av statsrådet. En sakägare har också rätt att ansöka om förrättning om det finns lagenliga förutsättningar för det.

Vid gruvförrättningar är det i allmänhet frågan om inlösning av områden och rättigheter som behövs för att grunda en gruva och beslut om ersättningar som gäller dem. Gruvförrättningar som söks av sakägare gäller i allmänhet avgörandet av meningsskiljaktigheter i olika ersättningsfrågor.

17.1.1 Tillämpade bestämmelser

77 § i GruvL och 16 § i InL

Bestämmelser om gruvdrift och gruvförrättningar finns i gruvlagen (GruvL 621/2011). Vid inlösning iaktas vad som föreskrivs om inlösning av fast egendom och särskilda rättigheter (InL 603/1977), om inte annat följer av GruvL.

Vid tillkännagivande och andra förfaranden iaktas i tillämpliga delar fastighetsbildningslagen om inte annat följer av GruvL eller InL.

17.2 FÖRRÄTTNINGENS ANHÄNGIGBLIVANDE

17.2.1 Allmänt om förrättningens anhängigblivande

En gruvförrättning kan bli anhängig med stöd av gruvtillstånd eller gruvområdesinlösningstillstånd eller på basis av ansökan.

Ett gruvtillstånd berättigar till utvinning av de gruvmineral som påträffats på gruvområdet, de material som uppkommer som biprodukt vid gruvdrift samt övriga ämnen som ingår i berggrunden och marken på gruvområdet till den del dessa ämnen behövs för gruvdriften på gruvområdet. Ett gruvtillstånd berättigar inte till användning av områden som ägs av någon annan för gruvändamål. Utöver gruvtillståndet förutsätter inledningen av gruvdrift antingen markägarens samtycke eller gruvområdesinlösningstillstånd.

Ett gruvområdesinlösningstillstånd ger rätt att använda som gruvområde ett område som tillhör någon annan. I ett gruvområdesinlösningstillstånd ska det anges vilken egendom inlösningen gäller och innehållet i nyttjanderätten fastställas (53 § i GruvL).

I gruvtillståndet kan man inte bestämma innehållet i nyttjanderätten som gäller gruvområdet, utan endast områdets läge och gränser (52 § i GruvL). I gruvtillståndet kan man dock bevilja en begränsad nyttjanderätt till gruvans hjälpområde till den del som de funktioner som planerats på området inte kan placeras eller i övrigt ordnas på ett tillfredsställande sätt och mot skäligen kostnader.

En gruvförrättning kan bli anhängig på basis av ansökan främst när det har uppstått meningsskiljaktigheter om ersättningsbelopp eller betalning av ersättning för gruvdrift enligt gruvlagen.

Gruvförrättningen får inte avslutas förrän gruvområdesinlösningstillståndet och gruvtillståndet har vunnit laga kraft (79 § 2 mom. i GruvL). Gruvmyndigheten ska på begäran av Lantmäteriverket ge ett utlåtande för utredning av ärendet.

17.2.2 Anhängigblivande av en förrättning som baserar sig på gruvtillstånd och gruvområdesinlösningsstillstånd

79 § i GruvL

Gruvmyndigheten (TUKES) skickar ett meddelande om beviljat gruvtillstånd per e-post till Lantmäteriverket på adressen forrattningsansokningar@lantmateriverket.fi eller toimitushakemukset@maanmittauslaitos.fi. E-brevet innehåller följande information:

- Identifikationsuppgifter om gruvtillståndet och uppgifter om tillståndsinnehavaren
- Beslutshandlingen och kartan publiceras på TUKES e-anslagstavla (<https://tukes.fi/asiointi/paatokset-ja-kuulutukset>).
- Kontaktperson hos och kontaktuppgifter till TUKES i gruvförrättningsfrågor

TUKES meddelande om beviljat gruvtillstånd handläggs som en förrättningsansökan och flyttas till arbetskön för värderingsförrättningar på det ansvarsområde, vars område gruvtillståndet gäller.

Meddelande om att förrättningen blivit anhängig skickas till gruvtillståndsinnehavaren och alltid också till TUKES.

Förrättningsingenjören laddar ned gruvtillståndshandlingarna från TUKES e-anslagstavla. Behövliga tilläggsuppgifter från TUKES kan begäras per e-post på adressen kaivosasiat@tukes.fi.

Statsrådet skickar meddelande om beviljat gruvområdesinlösningsstillstånd till Lantmäteriverket. Ett gruvområdesinlösningsstillstånd omfattar ett bestämt gruvprojekt som i allmänhet redan har ett gruvtillstånd. Därmed blir en separat gruvförrättning i allmänhet inte anhängig med stöd av ett gruvområdesinlösningsstillstånd. Om det blir nödvändigt att anhängiggöra en ny gruvförrättning med stöd av ett gruvområdesinlösningsstillstånd, motsvarar förfarandet det som gäller inlösningsstillstånd i allmänhet, se HFF 14.7 Anhängigblivande av förrättning som baserar sig på inlösningsstillstånd.

17.2.3 Anhängigblivande av en förrättning som baserar sig på ansökan

97 §, 104 § 2–3 mom., 151 § 3 mom. i GruvL

En gruvförrättning kan bli anhängig på ansökan i följande situationer:

- Om en inlösningsersättning kan bestämmas först efter det att gruvförrättningen avslutats och sakägarna i gruvförrättningen inte kommer överens om ersättningarna, ska ersättningsärendet avgöras vid en förrättning som hålls på ansökan av innehavaren av gruvområdesinlösningsstillstånd och gruvtillstånd eller av den som kräver ersättning. Ansökan om förrättning ska göras inom tre år från det att skada eller olägenhet uppträtt (97 § i GruvL).
- Om sakägarna inte har kommit överens om en i 101 § 1 mom. i gruvlagen avsedd ersättning för biprodukter, ska ersättning påyrkas vid en gruvförrättning. Ansökan om gruvförrättning som berör ersättning för biprodukter ska göras inom tre år från det att gruvtillståndet har förfallit eller återkallats (104 § 2 mom. i GruvL).
- Om sakägarna inte har kommit överens om ersättningar för olägenheter och skador på malmletningsområdet, prospekteringsområdet och guldvaskningsområdet som avses i 103 § i gruvlagen, ska ersättning påyrkas vid en gruvförrättning. Ansökan om förrättning ska göras inom tre år efter att tillståndet har förfallit eller återkallats eller skada eller olägenhet orsakad av prospekteringsarbetet har uppträtt. Om skada eller olägenhet orsakad av verksamhet som grundar sig på malmletningstillstånd eller guldvaskningstillstånd uppträder senare, ska ansökan om förrättning göras inom tre år från det att skadan eller olägenheten uppträdde (104 § 2 mom. i GruvL).
- Tvistemål som berör malmletningsersättning som avses i 99 § i GruvL avgörs vid gruvförrättningen. Ansökan om förrättning ska göras inom tre år efter att malmletningstillståndet har förfallit eller återkallats (104 § 3 mom. i GruvL).
- Tvistemål som berör brytningsersättning som avses i 100 § i GruvL avgörs vid gruvförrättningen. Ansökan om förrättning ska göras inom tre år efter att gruvtillståndet har förfallit eller återkallats (104 § 3 mom. i GruvL).

- Tvistemål som berör guldvaskningsersättning som avses i 102 § i GruvL avgörs vid gruvförrättningen. Ansökan om förrättning ska göras inom tre år efter att guldvaskningstillståndet har förfallit eller återkallats (104 § 3 mom. i GruvL).
- Om byggnader och konstruktioner som avses i 151 § i gruvlagen enligt beslutet om upphörande av gruvdriften inte får bortskaffas, har den som ansvarar för deras underhåll rätt att få ersättning av staten för underhållskostnaderna och av den som bedriver gruvdrift för eventuell olägenhet och skada. Om sakägarna inte kommer överens om ersättning, ska ersättning påyrkas vid en gruvförrättning. Ansökan om förrättning ska göras inom tre år efter att beslutet om upphörande av gruvdrift har meddelats. Om skada eller olägenhet uppträder senare, ska ansökan om förrättning göras inom tre år från det att skadan eller olägenheten uppträdde (151 § 3 mom. i GruvL).

17.2.4 Meddelande om förrättningsförordnande och förrättningsingenjör till gruvmyndigheten och innehavaren av gruvstillstånd

Se HFF 1.2.1 Bestämning av förrättningsslag och förordnande av förrättningsingenjör och 10 § 2 mom. i FBF

Meddelande om anhängigblivande av gruvförrättning och förordnande av förrättningsingenjör ska också alltid skickas till gruvmyndigheten (TUKES).

17.2.5 Anteckningar i lagfarts- och inteckningsregistret

Se HFF 1.22.2 Anteckning om inlösnings-, landsvägs- eller järnvägsförrättning.

Tills vidare kan man inte i JAKOkii välja Anmärkningstypen "Gruvförrättning". Därför väljs "Inlösningsförrättning" som anmärkningstyp och i förklaringsfältet antecknas att det är en gruvförrättning. Exempelvis "På fastigheten är en gruvförrättning, förrättningsnummer 2016-470750, anhängig".

17.3 INLÖSNINGSKOMMISSIONEN

17.3.1 Sammansättning

12 § 1 mom. och 13 § i InL, 77 § i GruvL

Inlösningskommissionen, som består av förrättningsingenjören och två gode män, svarar för verkställandet av en gruvförrättning. Förrättningsingenjören är ordförande för inlösningskommissionen. (Se HFF 1.5 Gode män).

Förrättningsingenjören kan verkställa förrättningen utan gode män, om ingen sakägare kräver det och det inte rör sig om ersättningar vid förrättningen.

Gruvförrättningen är ett ganska sällsynt förrättningsslag och därför lönar det sig i mån av möjlighet att låta samma förrättningsingenjörer utföra dem.

17.3.2 Sakkunniga

Se HFF 1.10.3.3 Sakkunniga.

12 § 2 mom. i InL

Inlösningsförrättningen kan använda sakkunniga som biträde om ärendet kräver det. Den sakkunnige har inte rösträtt i kommissionen.

17.4 SAKÄGARE

17.4.1 Egentliga sakägare

Se HFF 1.4 Sakägare och de som för talan

81 § i GruvL

Sakägare i gruvförrättningen är innehavaren av gruvområdesinlösningsstillstånd och gruvtillstånd och den vars rätt eller intresse direkt berörs av förrättningen.

Sakägare kan vara:

- innehavaren av gruvtillstånd och gruvområdesinlösningsstillstånd
- förrättningens sökande
- alla sådana fastigheters ägare, vilkas område tas i besittning som gruvområde (med äganderätt eller nyttjanderätt) eller som hjälpområde för gruvan
- fastighetsägare som har servituts-, väg- eller annan rätt som belastar gruvområdet
- innehavare av särskilda rättigheter
- ägaren till en fastighet som inte omfattas av inlösningsen och en därmed jämförbar innehavare, arbetstagare eller annan person som gruvområdet, inlösningsen eller stiftande av nyttjanderätt orsakar olägenhet eller skada (38 § i InlL, 81 § i GruvL).

17.4.2 Ombud eller biträde

Se HFF 1.4.2 Ombud och/eller biträde

17.4.3 Rättshjälp

Se HFF 1.10.3.4 Rättshjälp.

17.5 FÖRRÄTTNINGSFÖRFARANDE

17.5.1 Allmänt

När det gäller det allmänna förrättningsförfarandet motsvarar en gruvförrättning i stora drag andra inlösningsförrättningar.

17.5.2 Sammanträden och protokoll

Se Se HFF 1.10.4 Förrättningsammansammanträde och 1.10.5 Protokoll

17.5.3 Förrättningskarta

Se HFF 1.12 Förrättningskartan och HFF 1.21.2.4 Behandling av förrättningskarta som ändrats vid domstolsförhandling

17.5.4 Tillkännagivande och utdrag

Se HFF 1.8 Tillkännagivande och utdrag, HFF 14.15.3 Tillkännagivande och utdrag

16 § i InlL

Vid tillkännagivandet följs bestämmelserna i fastighetsbildningslagen och därtill ska förrättningsingenjören i kallelsen be fastighetsägaren meddela vilka innehavare av särskilda rättigheter som förrättningen kan gälla.

Utdrag efter registrering:

93 § i GruvL, 34 § i Statsrådets förordning om gruvdrift (GruvF) 391/2012

Efter registrering skickas meddelande om registrering (till gruvbolaget och TUKES) och om förrättningen har ändrats vid en rättsinstans, skickas nya utdrag ur ändrade förrättningshandlingar och förrättningskartor med rättelseanteckningar.

Till TUKES skickas förrättningshandlingar, förrättningskarta och en koordinatfil (brytningspunkter) över gruvrättsområdets nyttjanderättsenhet i ETRS TM35-format (34 § i GruvF).

17.5.5 Fastställande av objektet

21 § i InIL, 84 § 2 mom. i GruvL

Vid förrättningen ska föremålet för inlösningsen fastställas och märkas ut på kartan samt till den del det behövs i terrängen. Objektet fastställs i enlighet med gruvtillståndet och gruvområdesinlösningsstillståndet samt vid behov enligt tillståndsinnehavarens anvisning.

Ringa avvikelser från gruvområdesinlösningsstillståndet och gruvtillståndet får göras, om det med beaktande av bestämmelserna i 19 § och 47 § 2 och 3 mom. finns särskild anledning till det. En sådan särskild anledning kan bl.a. vara undvikande av kränkning av allmänt eller enskilt intresse eller en ringa anpassning av gruvområdets gränser i förhållande till fastigheternas gränser (fastighetsindelningen). De begränsningar som anges i 7 § i GruvL kan, utan markägarens samtycke, medföra ett behov att anpassa avgränsningen.

17.5.6 Fastighetsägarens inlösningsyrkande

86 § i GruvL

Om gruvområdet eller hjälpområdet för gruvan orsakar avsevärd olägenhet för användningen av en fastighet eller en del av den, har fastighetsägaren rätt att kräva att innehavaren av gruvområdesinlösningsstillståndet och gruvtillståndet löser in fastigheten eller en del av den.

Innehavaren av gruvområdesinlösningsstillståndet och gruvtillståndet ska betala ersättning för betydande olägenhet som gruvområdet eller gruvans hjälpområde orsakar för en fastighet. Om fastighetens ägare inte vill ta emot ersättning för olägenhet, har fastighetsägaren rätt att kräva att innehavaren av gruvområdesinlösningsstillståndet och gruvtillståndet löser in fastigheten eller en del av den. Inlösningsyrkande kan komma på fråga exempelvis om fastigheten eller en del av den inte längre kan användas för sitt nuvarande syfte p.g.a. gruvprojektet. Inlösningsyrkandet kan alltså också hänföra sig till en fastighet utanför gruvområdet. En fastighet som ligger på gruvområdet kan alltid anses ha blivit oanvändbar för sitt nuvarande syfte, eftersom fastighetens ägare förlorar besittnings- och nyttjanderätten till området. Därmed kan en ägare till en fastighet som ingår i gruvområdet alltid kräva att fastigheten eller en del av den löses in.

Om området i detaljplanen anges som område för gruvdrift, har fastighetsägaren rätt att vid gruvförrättningen kräva inlösen av detta område i sin helhet.

Av de fastigheter eller fastighetsdelar som löses in bildas, med iakttagande av vad som bestäms om bildande av inlösningsenheter i 49 a § 1 mom. i inlösningslagen, en eller flera inlösningsenheter som är separata från gruvområdet.

När inlösningsersättning bestäms för en sådan fastighet eller del av fastighet som löses in med stöd av 1 och 2 mom., ska ersättningen vara en och en halv gång värdet på inlösningsområdet. Detta grundar sig på att markägaren vid inlösnings förlorar äganderätten och därmed möjligheten att få en andel av gruvmineralernas värde som bestäms med stöd av 100 § i gruvlagen. Denna förlust ersätts genom en höjning av inlösningsersättningen av engångskaraktär.

17.5.7 Besittningstagande

Se inlösnings- och ersättningsförrättningar HFF 14.15.6.2.2 Tillträdessyn.

17.5.7.1 Tidpunkten för besittningstagande

82 § i GruvL

Vid gruvförrättningen får innehavaren av gruvområdesinlösningsstillstånd och gruvtillstånd genom besittningstagande enligt inlösningslagen rätt att använda områden och utöva rättigheter för de ändamål som anges i tillståndet oberoende av andra rättigheter som hänför sig till fastigheten. Beslut om tidpunkten för besittningstagande fattas vid en tillträdessyn i samband med gruvförrättningen. Ett villkor för besittningstagandet är att den förskottsersättning som bestämts vid gruvförrättningen är betald.

Med stöd av avtal med markägaren kan besittningstagandet ha skett redan före gruvförrättningen.

17.5.7.2 Uppskjutning av besittningstagande

82 § 3 mom. i GruvL

Se inlösnings- och ersättningsförrättningar HFF 14.15.6.1 Uppskjutande av tillträde.

Om en sakägare på grund av besittningstagande mister sin bostad eller hens utkomst försämras på grund av att idkande av en näring eller yrkesutövning försvåras, kan inlösningskommissionen på en sakägares begäran bestämma att tillträdet får ske till denna del tidigast efter en av kommissionen bestämd period på högst tre månader från det att förskottsersättning har betalats till sakägaren.

17.5.7.3 Tillträdessyn

Tillträdessynen hålls i samband med inledningssammanträdet eller vid en tidpunkt som bestäms vid inledningssammanträdet. Vid tillträdessynen fastställs mängden, slaget och skicket av den egendom som ska bortskaffas, flyttas eller förbli på vägområdet.

Över tillträdessynen upprättas ett separat protokoll eller vid en tillträdessyn som hålls i samband med ett sammanträde antecknas ärendena i protokollet för sammanträdet som en separat punkt.

Vid synen kontrolleras tillträdesförteckningen eller om ingen har upprättats ännu, så ska en sådan göras.

Av protokollet över tillträdessynen ska det bland annat framgå vilka sakägare som varit närvarande vid synen, deras yrkanden, uttalanden och på sakägares begäran muntliga avtal som ingåtts mellan innehavaren av gruvtillståndet och markägarna vid synen.

Vid framför allt stora projekt ska man sträva efter att tillträdessynförteckningen och inventeringsuppgifterna över trädbeståndet kan sändas till markägarna redan i samband med kallelsen till det första sammanträdet eller ges vid det första sammanträdet. (Se HFF 1.8 Tillkännagivande och utdrag)

17.5.7.4 Utpålning vid tillträde

Syftet med utpålningen är att visa var gränserna för de områden som ska tas i besittning sträcker sig. Utpålningen utförs i allmänhet av Lantmäteriverket som en del av förrättningen. Det rekommenderas att man som pålar använder rāmärken som är godkända som officiella rāmärken.

17.5.7.5 Tillträdesförteckning

Se inlösnings- och ersättningsförrättningar HFF 14.15.6.2.3 Tillträdesförteckning.

Tillträdesförteckningen bör vara klar redan före tillträdessynen, gärna redan som bilaga till kallelsen till det första sammanträdet. I varje fall ska förteckningen vara klar innan innehavaren av gruvtillstånd ges rätt att ta området i besittning.

Inlösningskommissionen kontrollerar förteckningen i samband med tillträdessynen.

17.5.7.6 Syn utanför området som tas i besittning

Om det finns anledning att misstänka att gruvprojektet medför skada för egendom utanför inlösningsområdet, exempelvis byggnadsskador, är det skäl att förrätta syn även på dylika objekt. Vid behov fotograferas objekten och andra utredningar görs för att man ska kunna påvisa eller avvisa ett orsakssamband mellan eventuella skador och gruvprojektet.

17.5.7.7 Förskottsersättningar

Se inlösnings- och ersättningsförrättningar HFF 14.15.6.2.4 Förskottsersättningar.

Förskottsersättningar bestäms omedelbart då ersättningsyrkande har inkommit och innehavaren av gruvtillstånd om denne så vill har gett ett genmäle.

17.5.8 Biförrättningar

17.5.8.1 Rågång

Se HFF 1.3 Biförrättningar och andra åtgärder, fastighetsbestämningsförrättningar HFF 12.1 Rågång, inlösnings- och ersättningsförrättningar, HFF 14.21.1 Fastighetsbestämning (Rågång).

17.5.8.2 Regleringar av enskilda vägar

87 § i GruvL

Se HFF 18 Förrättning av enskild väg

Vid en gruvförrättning ska sådana regleringar av enskilda vägar och vägrätter företas som behövs med hänsyn till inrättandet av ett gruvområde eller ett hjälpområde för en gruva.

Läget på anslutningar till enskilda vägar och enskilda vägförbindelser som leder till dessa anslutningar som är nödvändiga p.g.a. bildande av gruvområdet och gruvans hjälpområde kan anvisas i gruvtillståndet. Tillståndsinnehavaren svarar för byggande av anslutningar och enskilda vägar. Vid gruvförrättningen behandlas och avgörs också övriga ärenden som ska behandlas vid en vägförrättning enligt lagen om enskilda vägar, exempelvis att utnämna vägdelägarna och fördela väghållningsskyldigheten mellan dem.

På begäran av innehavaren av gruvtillstånd kan gruvförrättningen utvidgas till en lokal vägförrättning enligt 76 § i lagen om enskilda vägar, varvid enskilda vägar kan regleras i en större omfattning. På en lokal vägförrättning tillämpas de bestämmelser i lagen om enskilda vägar som berör den.

17.5.8.3 Ägoregleringar

88–92 § i GruvL

Vid gruvförrättningen ska man utreda om det finns behov av ägoregleringar.

I första hand verkställs ägobyte mellan fastigheter, där område byts ut mot område. I andra hand, om det inte finns områden som lämpar sig för ägobyte, kan ett område överföras från en fastighet till en annan mot ersättning i pengar. Ersättningen i pengar ska betalas till fullt belopp för den ägoareal som tagits emot enligt ersättningsgrunderna i InLL.

Om ett nyskifte är anhängigt på området, utreds huruvida ägoregleringar behövs vid nyskiftet ifråga.

En förteckning över förutsättningarna för ägoreglering finns i 90 § i gruvlagen. Ägoreglering kan företas, om

- det anses vara nödvändigt för att avhjälpa en sådan skadlig splittring av ägorna som ett gruvområde eller ett hjälpområde för en gruva förorsakar,
- de kostnader eller ersättningar kan elimineras eller betydligt minskas som i annat fall skulle orsakas av att en ny trafikförbindelse ordnas i stället för den trafikförbindelse som gruvområdet skär av,
- ägobytet eller överföringen av ett område i syfte att ge tillskottsområde till en fastighet som gränisar till gruvområdet eller hjälpområdet för gruvan är särskilt betydande med tanke på förbättrande av fastighetens användbarhet, eller
- det är nödvändigt för att ett område som på grund av gruvområdet eller hjälpområdet för gruvan blir avskilt och områdets ägare inte kan använda det på ett ändamålsenligt sätt. Ett sådant område kan överföras till en annan fastighet, om området som en del av denna fastighet främjar användningen av fastigheten. En ytterligare förutsättning för detta förfarande är dessutom att området som överförs till sitt värde är ringa både ur överlåtarens och mottagarens synpunkt.

En allmän förutsättning för alla ägoregleringar är dessutom att de inte medför nämnvärd olägenhet för någon fastighet. En sådan olägenhet får inte drabba sådana fastigheters ägare eller innehavare som ingår i regleringen eller någon annan. Ägoregleringen får inte heller försvåra genomförandet av en detaljplan.

Eftersom syftet med en ägoreglering är att åtgärda eller avhjälpa skadliga påföljder av gruvområde och gruvans hjälpområde samt att förbättra fastigheternas användbarhet och fastighetsindelningen, kan ägoreglering vid en gruvförrättning verkställas utan fastighetsägarens samtycke.

Eftersom fastighetens värde som säkerhet som en följd av ägoreglering i allmänhet inte sjunker eller sjunker endast i ringa mån, förutsätter ägoreglering inte samtycke av innehavaren av en panträtt eller särskild rättighet som hänför sig till fastigheten. Här avser en särskild rättighet en särskild rättighet enligt 2 § 2 mom. i inlösningslagen och 14 kap. 1 § i jordabalken. Bestämmelser om reglering av pantfordringar och särskilda rättigheter finns i 65 § i fastighetsbildningslagen. Se HFF 1.22.8 Reglering av en inskriven arrenderätt eller särskild rättighet

Inlösningskommissionen fattar beslut om ägoregleringar. För att säkerställa behövlig flexibilitet kan man vid en gruvförrättning även verkställa sådana ägoregleringar som förbättrar fastighetsindelningen med stöd av avtal mellan fastighetsägare. Dylika avtalsbaserade ägoregleringar får dock inte medföra nämnvärd olägenhet för någon eller försvåra genomförandet av en detaljplan.

Vid ägoregleringar kan värdet på områden som överläts vara olika ur den överlåtande och mottagande fastighetens synpunkt. Exempelvis kan områdets användningsändamål vara olika för den överlåtande fastigheten än för den mottagande fastigheten. Eftersom ägoregleringen verkställs p.g.a. gruvprojektet, ska innehavaren av gruvområdesinlösningsstillståndet och gruvstillståndet förpliktas till att i dylika fall betala skillnaden i områdenas värde.

En fastighetsägare som tagit emot områden vid en ägoreglering som verkställts vid en gruvförrättning måste betala ersättning för området och på motsvarande sätt får en fastighetsägare som överlåtit områden vid ägoregleringen en ersättning för det. För att förtydliga betalningsrörelsen sköts (betalningen av) de avgifter som påförts p.g.a. ägoregleringen av innehavaren av gruvområdesinlösningsstillstånd och gruvstillstånd. Denne tar också ut motsvarande summa hos den ersättningskyldiga mottagaren av område och dessa ersättningar beaktas i de slutliga ersättningarna som påförs tillståndsinnehavaren. På ägoregleringsersättningarna tillämpas samma bestämmelser om beräkning av ränta och betalningstiden för ersättning som gäller för andra ersättningar som bestäms vid gruvförrättningen. Tidpunkten då räntan börjar löpa på en ersättning som bestämts vid en ägoreglering räknas fr.o.m. besittningstagandet av områdena. Vid förrättningen fastställs alltid tidpunkten för besittningstagande av de ägor som har varit föremål för ägoreglering.

17.5.9 Ersättningar och värdering av dem

17.5.9.1 Ersättningsituationer

Vid en gruvförrättning kan ersättningsärenden komma upp till behandling i flera olika situationer:

- För att bestämma inlösningsersättningar för nyttjanderätter och områden enligt gruvstillståndet och gruvområdesinlösningsstillståndet (77 § i GruvL).
- I ersättningsärenden med anknytning till ägoregleringar som verkställts vid gruvförrättningen (92 § i GruvL).
- Om inlösningsersättningen kan bestämmas först efter att gruvförrättningen har avslutats och parterna inte kommer överens om ersättningar (efterskottsersättning, 97 § i GruvL).
- Om sakägarna inte kommer överens om betalning av ersättning, ersättningsbeloppet eller andra frågor som gäller ersättningen när det är fråga om ersättning för biprodukter (101 § i GruvL), eller ersättning för skador och olägenheter på malmletningsområdet, prospekteringsområdet och guldvaskningsområdet (103 § i GruvL).
- Om sakägarna inte kommer överens om ärenden som berör malmletningsersättning (99 § i GruvL), brytningsersättning (100 § i GruvL) eller guldvaskningsersättning (102 § i GruvL), exempelvis om fördelning av någon av dess ersättningar mellan fastighetsägarna.
- Ersättning för underhållskostnader för byggnader och konstruktioner (151 § i GruvL). Denna bestämmelse har anknytning till ett förbud mot bortskaffande av byggnader och konstruktioner som avses i 144 § 2 mom. i gruvlagen och som har fastställts i gruvmyndighetens beslut om upphörande av gruvdriften. Den som ansvarar för underhållet av dessa byggnader och konstruktioner skulle ha rätt till ersättning för underhållskostnader av staten och ersättning för eventuella skador och olägenheter av gruvdriftsidkaren.

17.5.9.2 Ersättning för inlösnings av gruvområde

Vid en gruvförrättning inlöses för gruvområdesinlösningsstillståndets och gruvstillståndets innehavare tillhörande rättigheter och bestäms de ersättningar som dessa medför. Om det inte finns specialbestämmelser om ersättningar i gruvlagen tillämpas inlösningslagen på ersättningarna. Vid en gruvförrättning bestäms ersättningar enligt principen om full ersättning i 29 § i inlösningslagen. Inlösningsersättningen utgörs av ersättning för föremål, ersättning för olägenhet och skadestånd.

För utomstående utanför gruvområdet finns det ingen tröskel för ersättning för betydande olägenhet (81 § i GruvL, jfr 38 § i InlL).

Om gruvprojektet har betydligt höjt eller sänkt värdet av den egendom som inlöses, ska ersättningen bestämmas så, att den motsvarar det värde egendomen hade haft utan nämnda inverkan.

När nyttjanderätt löses in till egendom som dess ägare huvudsakligen använder för boende eller yrkesutövande, ska den ersättning för föremål som avses i inlösningslagen alltid bestämmas till ett så stort belopp som behövs för att en motsvarande egen bostad eller egendom som erbjuder samma möjlighet till försörjning som den inlösta egendomen ska kunna skaffas (83 § 2 mom. i GruvL).

17.5.9.3 Ersättningar för ägoreglering (92 § i GruvL)

Vid ägoregleringar kan värdet på områden som överlåts vara olika ur den överlåtande och mottagande fastighetens synpunkt. Exempelvis kan områdets användningsändamål vara olika för den överlåtande fastigheten än för den mottagande fastigheten. Eftersom ägoregleringen verkställs p.g.a. gruvprojektet, ska innehavaren av gruvområdesinlösningsstillståndet och gruvtillståndet förpliktas till att i dylika fall betala skillnaden i områdenas värde.

17.5.9.4 Efterskottsersättning i anslutning till inlösnings (97 § i GruvL)

Om det är möjligt att bestämma inlösningsersättning för gruvområde först efter att gruvförrättningen har avslutats, exempelvis p.g.a. att det inte är möjligt att tillräckligt noggrant i förväg bestämma en skada eller olägenhet som anses vara sannolik, eller ersättningsfrågan kommer fram först efter förrättningens avslutande, kan ersättningsfrågan behandlas vid förrättningen som en efterskottsersättning. Den som yrkar på ersättning eller innehavaren av gruvområdesinlösningsstillstånd och gruvtillstånd kan ansöka om gruvförrättning.

Ansökan om förrättning ska göras inom tre år från det att skada eller olägenhet uppträtt. Gruvmyndigheten ska på begäran av Lantmäteriverket ge ett utlåtande för utredning av ärendet.

17.5.9.5 Ersättning för biprodukter (101 § i GruvL)

Gruvtillståndet tillåter också utnyttjandet av biprodukterna av gruvdrift. Om en biprodukt av gruvdrift inte används för gruvdriften (exempelvis för att bygga gruvan), ska innehavaren av gruvtillstånd betala en fastighetsspecifik ersättning för nyttan av biprodukterna till ägarna till de fastigheter som ingår i gruvområdet (*ersättning för biprodukter*). Om det finns flera fastighetsägare på gruvområdet, måste respektive andel av ersättningen fördelas enligt ägarnas andelar i den del av gruvområdet varifrån biprodukten tas. Om det är fråga om en samägd fastighet, tillämpas lagen om vissa samäganderättsförhållanden.

Eftersom det finns en stor variation mellan olika fall är det omöjligt att på ett tydligt sätt definiera beräkningsgrunden för biprodukter i lagen. Ersättningen för biprodukter ska vara skälig med beaktande av de grunder som påverkar biproduktens värde.

Innehavaren av gruvtillstånd och fastigheternas ägare kan komma överens om biproduktersättningen. Avtalet ska vara skriftligt. Om parterna inte avtalar om den, är ersättningen för biprodukter högst 10 procent av försäljningsinkomsterna av biprodukten, som baserar sig på försäljningspriset och avdrag (främst produktions- och transportkostnader).

Om sakägarna inte kommer överens om ersättning för biprodukter avgörs ärendet vid en gruvförrättning som sakägaren ansökt om. Ansökan om gruvförrättning som berör ersättning för biprodukter ska göras inom tre år från det att gruvtillståndet har förfallit eller återkallats.

Det ovan avsedda maximibeloppet som föreskrivits för ersättning för biprodukter är avsett att styra ersättningsprövningen vid gruvförrättningar.

17.5.9.6 Ersättning vid gruvförrättning för skador och olägenheter på malmetningsområdet, prospekteringsområdet och guldvaskningsområdet (103 § i GruvL)

Ersättning för skador och olägenheter på malmletningsområdet, prospekteringsområdet och guldvaskningsområdet ska betalas till dem som verksamheten har orsakat skada och olägenhet (103 § i GruvL). En allmän förutsättning för ersättning är att förlusten kan konstateras objektivt och värderas ekonomiskt, exempelvis i form av fastighetens värdeminskning. Skador och olägenheter som ska ersättas är bl.a. skador på egendom, hinder mot användning av egendom, förlust av en förmån med förmögenhetsvärde, inklusive överföring av egendom och ändring av egendomens typ samt minskning av fastigheters eller investeringars värde. Skador på skogsbilvägar ska också ersättas. Skador och olägenheter som ska ersättas omfattar också förluster med anknytning till särskilda nyttjanderätter, exempelvis servituts- och nyttjanderätter. Inkomstförluster, exempelvis till följd av att renskötsel eller annat tillståndsbaserat idkande av näring försvåras eller förhindras, måste också ersättas. Ersättning för olägenhet eller skadestånd betalas dock inte för förlust eller försämring av rekreationsvärden som baserar sig på allemansrätten.

Sakägarna kan avtala om skadestånd och ersättning för olägenhet som avses i 103 § i gruvlagen. Avtalet ska vara skriftligt. Om sakägarna inte kommer överens om ersättning avgörs ärendet vid en gruvförrättning som sakägaren ansökt om.

Ansökan om gruvförrättning med anknytning till ett i 103 § i gruvlagen avsett ersättningsärende som berör malmletningstillstånd eller guldvaskningstillstånd ska göras inom tre år efter att tillståndet har förfallit eller återkallats. Om skada eller olägenhet orsakad av verksamhet som grundar sig på malmletningstillstånd eller guldvaskningstillstånd uppträder senare, ska ansökan om förrättning göras inom tre år från det att skadan eller olägenheten uppträdde. Ansökan om gruvförrättning med anknytning till letningsarbete som avses i 103 § i gruvlagen ska göras inom tre år från det att skadan eller olägenheten uppträdde.

17.5.9.7 Handläggning av ett tvistemål som berör ersättning för malmletningstillstånd, brytningstillstånd eller guldvaskningstillstånd vid gruvförrättning (99 §, 100 § och 102 § i GruvL)

Med stöd av 99 § i gruvlagen ska ägarna av fastigheter inom malmletningsområdet få en årlig malmletningsersättning, som kan anses vara ersättning för begränsning av nyttjanderätten som berör fastighetsägarens egendom. Bestämmelser om malmletningsersättningens belopp finns direkt i lagen.

Om det finns flera fastighetsägare på malmletningsområdet, ska malmletningsersättningen till respektive fastighetsägare fördelas i förhållande till respektive andel i malmletningsområdet. Om det är fråga om en samägd fastighet, tillämpas lagen om vissa samäganderättsförhållanden.

Med stöd av 100 § i gruvlagen ska innehavaren av gruvtillstånd betala ägarna av fastigheter inom gruvområdet en årlig brytningsersättning. Brytningsersättningen består av en fast del och en del som baserar sig på värdet av gruvmineral. Om det finns flera fastighetsägare på gruvområdet, måste respektive andel av brytningsersättningen fördelas enligt ägarnas andelar i gruvområdet. Om det är fråga om en samägd fastighet, tillämpas lagen om vissa samäganderättsförhållanden.

Med stöd av 102 § i gruvlagen ska guldvaskaren betala en årlig guldvaskningsersättning till den myndighet eller inrättning som ansvarar för förvaltningen av området, i de flesta fall Forststyrelsen. Guldvaskningsersättningen är en allmän systemersättning som främst betalas för nyttjanderätten till guldvaskningsområdet och innehavet av en eventuell bygplats samt för det tillvaratagna guldet. Guldvaskningsersättningen uppgår till 50 euro/hektar/år.

Om det förekommer ett tvistemål i anslutning till malmletningsersättning enligt 99 §, brytningsersättning enligt 100 § eller guldvaskningsersättning enligt 102 § i gruvlagen som kan exempelvis gälla fördelningen av malmletningsersättning eller brytningsersättning mellan fastigheterna, handläggs och avgörs ärendet vid en gruvförrättning som sakägaren ansökt om. Ansökan om förrättning ska göras inom tre år efter att, malmletningstillståndet, gruvtillståndet eller guldvaskningstillståndet har förfallit eller återkallats.

17.5.9.8 Ersättning för underhållskostnader för byggnader och konstruktioner (151 § i GruvL).

I 151 § i gruvlagen hänvisas till förbudet mot bortskaffande av byggnader och konstruktioner som bestämts i gruvmyndighetens beslut om upphörande av gruvdriften som avses i 144 § 2 mom. Den som ansvarar för underhållet av dessa byggnader och konstruktioner har rätt till ersättning för underhållskostnader av staten och ersättning för eventuella skador och olägenheter av gruvdriftsidkaren.

Gruvmyndigheten, den som yrkar på ersättning och gruvdriftsidkaren kan komma överens om betalning av ersättning och dess belopp samt andra omständigheter som berör ersättningen. Avtalet ska vara skriftligt.

Om parterna inte kan komma överens om ersättningsfrågor, ska man ansöka om ersättning vid en gruvförrättning. Ansökan om förrättning ska göras inom tre år efter att beslutet om upphörande av gruvdrift har meddelats. Om skada eller olägenhet uppträder senare, ska ansökan om förrättning göras inom tre år från det att skadan eller olägenheten uppträdde.

17.5.9.9 Utgångspunkter för bestämmande av ersättning

Se HFF 1.18.1   Utgångspunkter för bestämmande av ersättningar

17.5.9.10 Ersättningsslag

Se HFF 1.18.2.1 Ersättning för föremål/objekt, 1.18.2.2 Ersättning för olägenhet och 1.18.2.3 Skadestånd

Ersättning för föremål

Inlösning av gruvområde enligt gruvtillstånd och gruvområdesinlösningstillstånd är i allmänhet en inlösning av nyttjanderätt. I fall där markägarens krav om inlösning av äganderätten godkänns, är äganderätten föremål för inlösning. Även om det rör sig om ett område som tas med stöd av en nyttjanderätt, kan ersättning för föremål bestämmas.

Vid inlösning av en nyttjanderätt som avses i gruvtillståndet och gruvområdesinlösningstillståndet förlorar markägaren i allmänhet besittningen och användningsmöjligheterna till området för en så lång tid att förlusten med tanke på ersättningsvärderingen kan jämföras med förlust av äganderätten.

När man värderar inlösningserättningen i en situation där markägarens yrkande om inlösning av fastigheten eller en del av den har godkänts vid en gruvförrättning, tillämpas bestämmelsen i 86 § 4 mom. i gruvlagen. Med stöd av denna ska inlösningserättningen bestämmas att motsvara 1,5 gånger inlösningens värde. Den högre ersättningen är kompensation för att markägaren i och med förlusten av äganderätten förlorar rätten till brytningsersättning enligt 100 § i gruvlagen.

Ersättning för olägenhet och skadestånd

En gruva kan medföra bestående olägenhet för en fastighet intill vägen. För fastigheter avsedda för stadigvarande boende eller semesterboende är nämnda olägenheter oftast olika slags immissioner (bl.a. buller, damm, vibrationer, vy, osv.).

För fastigheter som är avsedda för jordbruk är olägenheterna typiskt sådana att de påverkar lantbrukets produktionsfaktorer, ägorna kan t.ex. splittras eller odling kan av andra orsaker försvåras. Förtida avverkning av trädbestånd och förlust av plantbestånd osv. kan medföra skada.

Toleranströskeln för inlösningens relationens utomstående grupper har sänkts i gruvlagen. Detta betyder att det möjligt att bestämma att ersättningar betalas också till dem som man inte inlöser av om så begärs, även om olägenheten inte är betydande (81 § i GruvL och 38 § i InL).

Med tanke på bekräftande av ersättningsskyldigheten är synens betydelse stor, varför man vid synen fäster uppmärksamhet vid de objekt som eventuellt lidit skada av att gruvan grundats och används, såsom byggnader, brunnar eller annat motsvarande (se HFF 15.5.2.3 Syn utanför de områden som ska tas i besittning).

Ersättning för intressebevakningskostnader

Se HFF 1.19 Kostnader för intressebevakning.

17.5.9.11 Värdering av egendom

Se HFF 1.18.3 Värdering av egendom.

17.5.9.12 Bestämmande av ersättning

Se HFF 1.18.4 Bestämmande av ersättning

17.5.9.13 Ersättningens rättsverkningar

Se HFF 1.18.5 Ersättningens rättsverkningar

17.5.9.14 Handlingar som ska upprättas över ersättningarna

Se HFF 1.18.6 Handlingar som ska upprättas över ersättningarna.

17.5.9.15 Andra ersättningsärenden som är typiska för gruvförrättningar

Värdetidpunkt

Se HFF 1.18.3.3.5 Värdetidpunkten och höjning av den allmänna prisnivån.

94 § i mom., 97 § 3 mom. i GruvL

Den egendom som ska inlösas värderas på basis av värdet vid tidpunkten för besittningstagandet. Dock värderas en efterskottsersättning som avses i 97 § i gruvlagen enligt värdet vid tidpunkten för förrättningens slutförande.

30 § 3 mom. i InlL, 94 § 2 mom. i GruvL

Om den allmänna prisnivån har stigit efter värdetidpunkten ska skillnaden mellan den slutliga inlösningens ersättning och förskottsersättningen som bestämts vid förrättningen justeras så att den motsvarar den högre prisnivån.

Ersättning för kostnader för avlägsnande eller flyttning av egendom, 82 § 5 mom. i GruvL

Måste byggnader, upplag eller anordningar eller träd, växande gröda eller annan växtlighet avlägsnas eller flyttas från ett område som ska upplåtas eller har upplåtits för gruvdrift, ska utöver den därigenom orsakade skadan eller olägenheten även de kostnader som sakägaren åsamkas på grund av avlägsnandet eller flyttningen ersättas.

Ersättning för vissa miljöskador, 105 § i GruvL

I fråga om skada eller olägenhet som orsakas av att vatten, luft eller mark förorenas eller av buller, skakning, strålning, ljus, värme, lukt eller någon annan liknande störning föreskrivs i 12 § i lagen om ersättning för miljöskador (737/1994).

Deponering av ersättning hos Regionförvaltningsverket

Se HFF 1.18.4.6 Deponering av ersättningen hos regionförvaltningsverket.

Ersättningsmottagare, 95 § i GruvL

Se HFF 1.18.4.3 Betalaren och mottagaren av ersättningen

Vid förrättningen ska man bestämma att ersättning ska betalas till den som det område som ska inlösas eller föremålet för ersättningen hör vid tidpunkten för bestämning av ersättning, om man inte vid förrättningen företer en utredning om en annan tidpunkt. Utredningen kan exempelvis vara att köpebrev, genom vilket säljaren har förbehållit sig rätten till ersättningarna.

Utetalning av ersättning samt ränta, 96 § i GruvL

De förskottsersättningar och slutliga ersättningar som innehavaren av gruvområdesinlösningstillstånd och gruvtillstånd ålagts att betala ska betalas inom tre månader räknat från den tidpunkt då ersättningarna bestämdes. På den slutliga ersättningen betalas en årlig ränta på 6 procent räknat från besittningstagandet av egendomen. Vid dröjsmål med betalningen ska på denna betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982).

De ersättningar för ägoreglering som bestämts vid gruvförrättningen betalas av innehavaren av gruvområdesinlösningstillstånd och gruvtillstånd. Vid ägoreglering är mottagaren av ett område skyldig att till tillståndshavaren i fråga betala ersättning för området till den del ersättningen inte kan dras av från de betalningar som tillståndshavaren påförts. Överlåtaren av ett område får av tillståndshavaren i fråga en ersättning för det område som överlåts. På ersättning som fastställts på grund av ägoreglering beräknas ränta från den tidpunkt då områdena tas i besittning i enlighet med vad som bestämts vid förrättningen.

Dröjsmålsränta

Se HFF 1.18.4.5.2 Förrättningar enligt inlösningslagen, landsvägslagen och banlagen

17.5.9.16 Beskattning av ersättningar

Förrättningsingenjören ska för sakägarna i stora drag förklara de skattepåföljder som förrättningen eventuellt kan medföra. Se 1.18.8 Beskattning av ersättningar.

17.5.10 Förrättningskostnader

Se HFF 21 Förrättningskostnader.

80 § i GruvL

Innehavaren av gruvtillstånd och gruvområdesinlösningstillstånd ansvarar för förrättningskostnaderna.

Om det emellertid rör sig om en i 97 § i GruvL avsedd efterskottsersättningsförrättning, ska förrättningskostnaderna delvis eller helt påföras den som framställt yrkandet, om yrkandet varit uppenbart ogrundat.

17.5.11 Utdrag och kopior till sakägarna

Se HFF 1.8 Tillkännagivande och utdrag, HFF 14.15.3 Tillkännagivande och utdrag, HFF 16.5.1.4 Tillkännagivande och utdrag

17.5.12 Sökande av ändring

Se HFF 1.21.1.1 Att anföra besvär över förrättningsbeslut

17.5.13 Registrering av förrättningen

Se HFF 1.20 Registrering och anteckningar på fastighetsregisterkartan

93 § i GruvL

En gruvförrättning kan registreras oberoende av om ersättningar betalats, då förrättningen har vunnit laga kraft. Förrättningen vinner laga kraft efter att besvärstiden löpt ut, om besvär inte anförts över förrättningen.

Över en gruvförrättning kan göras anteckningar i fastighetsregistret oberoende av om besvär anförts för de fastigheters del som inte berörs av ändringssökandet. Också över fastigheter som är föremål för ändringssökandet vid en gruvförrättning kan anteckningar göras i fastighetsregistret, om ändringssökande inte påverkar inlösningsföremålets fastställande eller de anteckningar som görs. Förrättningsingenjören ska i dessa fall begära tillstånd av jorddomstolen för registrering. Avgörandet fattas av jorddomstolens ordförande.

17.6 ANNAT

17.6.1 Upphörande av rättigheter

85 § i GruvL

De särskilda rättigheter (som avses i 2 § 2 mom. i InIL och 14 kap. 1 § i JB) som gäller gruvområdet och hjälpområdet för gruvan upphör när gruvförrättningen har vunnit laga kraft.

Vid gruvförrättningen kan det dock beslutas att en särskild rättighet ska hållas i kraft, om rättigheten och utövandet av den inte medför fara för den allmänna säkerheten eller olägenhet för gruvdriften och ikrafthållandet inte äventyrar fastighetssystemets klarhet.

17.6.2 Bildande av inlösningsenheter

86 § 3 mom. i GruvL

Av de fastigheter eller fastighetsdelar som löses in med stöd av 86 § 1 och 2 mom. i gruvlagen bildas, med iakttagande av vad som bestäms om bildande av inlösningsenheter i 49 a § 1 mom. i inlösningslagen, en eller flera inlösningsenheter som är separata från gruvområdet.

17.6.3 Att ge förhandsuppgifter om ersättningar

Se HFF 1.18.4.2 Att ge förhandsuppgifter om ersättningar

17.6.4 Sakägares rättigheter och skyldigheter

16 § 2 mom. i InIL

Ägaren till fastigheten ska på förrättningsingenjörens begäran meddela de innehavare av särskilda rättigheter som förrättningen gäller och som hen känner till.

19 § i InlL

Ett yrkande eller ett annat uttalande från en sakägares sida ska framställas på inlösningskommissionens sammanträde eller skriftligen till förrättningsingenjören.

82 § 4 mom. i GruvL

Ägaren eller innehavaren till en fastighet har rätt att avtala med innehavaren av gruvtillstånd om avlägsnande eller flyttning av egendom som är belägen på det område som tagits i besittning.

91 § i GruvL

Ägarna till fastigheterna kan även avtala om andra ägoregleringar än de som orsakats av splittring till följd av väg. Regleringarna utförs vid förrättningen om de anses vara nödvändiga och/eller förbättrar fastighetsindelningen.

17.6.5 Gruvtillståndsinnehavarens rättigheter och skyldigheter

82 § 4 mom. i GruvL

Innehavaren av gruvtillstånd och gruvområdesinlösningsstillstånd är skyldig att sätta ut en skälig och med tanke på vägarbetet lämplig tidsfrist för ägaren eller innehavaren av fastigheten för avlägsnande av egendom från det område som tagits i besittning.

Om fastighetens ägare eller innehavare inte har avlägsnat egendom från det gruvområde som tagits i besittning inom den givna tidsfristen, kan innehavaren av gruvtillstånd och gruvområdesinlösningsstillstånd avlägsna egendomen. Tillståndsinnehavaren ska meddela i mån av möjlighet på förhand att denne avser att vidta åtgärder för avlägsnande av egendom.

93 § 1 mom. i GruvL

Innehavaren av gruvtillstånd behöver inte meddela Lantmäteriverket att ersättningar betalas.